

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 9.

A vasuti válság vége.

A bosnyák vasutak ügyéből keletkezett válság véget ért, a közös miniszteri konferenciákat befejezték, az osztrák és a közös miniszterek visszazónáztak Bécsbe s tegnap már publikálták a megállapodást, a bosnyák vasutak építésének módját. A válság ugyan el van intézve, vagy legalább előreláthatólag évekre elodázva, a vasutak építési terve is a legapróbb részletekig ki van dolgozva; el van fogadva, de ezuttal is úgy jártunk, mint minden alkalommal, a mikor közös ügyek megoldásáról van szó, hogy a két fél közül egyik sincs megelégedve a megoldás módjával s mindegyik úgy érzi, hogy nem érte el azt, a miért küzdött.

A közös miniszteri konferencia ugyan is nem fogadta el sem az osztrák, sem a magyar miniszterek tervét, hanem közöttük kompromisszumot létesített.

A kompromisszumot pedig — félhivatalos magyarázat szerint — úgy kell érteni, hogy legelőször a Szerajevóból a szandzsák-novibazári határig vezető vasutat építik ki, és csak azután, hogy ha ez már elkészült, fogják építeni az osztrák és a magyar vasuti hálózattal való összekötő vonalakat. Ha a Lim-területen a vasutvonal a jövőben teljesen ki lesz építve, ez az okkupált területet s Magyarországot a legközvetlenebb összeköttetésbe hozza a török vasutakkal és az Égei-tengerrel, olyan összeköttetésbe, a

mely a bolgár és szerb vasutak igénybevétele nélkül létesülhet. Az említett vonalnak ez a teljes kiépítése azonban a most megállapított építési programban még nincs felvéve, mert nincs még meg hozzá a porta engedélye.

A vonalnak a jövőben nagy közgazdasági jelentősége lesz.

De ne tessék hinni, hogy ezért a tagadhatatlanul nagy közgazdasági fontos érdekért építik ezt a vasutat. Dehogy. Csak azért, mert még nagyobb ennek a vonalnak a stratégiai fontossága.

És ezt kétségkívül méltányolni is kell. Ha már annyi sok áldozattal megvetettük a lábunkat a Balkánon, nagy hiba lenne feladni az elért eredményeket. Ezeknek a biztosítására pedig okvetlenül szükséges a serajevo-novibazári vonal kiépítése, mely különben is az okkupált tartományok költségén fog történni.

A konferencia három évet szabott meg e vonal kiépítésére. Csak azután lehet szó a két vitás vonal (a samac-doboji és a bugojno-areznói) kiépítéséről, mit elvileg elfogadott ugyan a konferencia, de a két parlament alkotmányos hozzájárulásától tette azt függővé.

Az osztrák zavarok nem sok kilátást nyújtanak arra, hogy a Reichsrath alkotmányos hozzájárulását egyhamar megnyerje a konferencia által elfogadott tervet, de különben is a magyar érdekeket előmozdító vasuti vonalrész kiépítését előreláthatólag semmiféle Reichsrath sem fogja engedélyezni.

Igy tehát jó ideig nyugodtan alhatik a két kormány: a bosnyák vasutak nem

fognak egyhamar válságra vezetni. Ennyi haszna van a közös konferencia salomoni ítéletének.

* * *

Említettük fentebb, hogy az osztrák sajtó kedvetlenül fogadta a közös konferencia határozatát. Ez a körülmény ugyan nem ejt tévedésbe senkit sem, mert hisz ők a kvótaemelést is kedvetlenül fogadták s ugyancsak lármáztak, hogy Magyarország becsapta őket, mindazáltal jónak látjuk rövid szemelvényben bemutatni az osztrák sajtó felfogását.

Egyetlen egy lap van, a mely győzelmi mámorral fogadja a Budapestről visszatért minisztereket; valamennyi többi lap kesereg a döntés felett s azt mint az osztrák kormány nagy vereségét tünteti fel.

A *N. Fr. Pr.* vezércikkében azt írja, hogy az osztrák önértetet ezuttal megint mélyen megsértették s hogy a miben a két kormány a bosnyák vasutakra vonatkozólag megállapodott, az az osztrák államnak olyan veresége, a melyet még leplezni sem lehet; a *N. W. Tagblatt* rámutat, hogy a megállapodásból Magyarország előnye s érdeke domborodik ki; a *W. Tagblatt* pedig azt mondja, hogy a budapesti tanácskozás már csak arra való volt, hogy kieszeljék, micsoda kiméletes szavakban tudassák az osztrák adófizetők s iparosok érdekeinek újabb károsítását; a *Reichswehr* keserűséggel vonja le azt a tanulságot, hogy Magyarország mindig azt viszi keresztül mint a monarchia érdekét, a mi csak Magyar-

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A haszontalan ember.

Írta: Móricz Julia.

De kedves Balázs, ez nem megy. Maga egy idő óta csupa lehetetlen dolgokat ad be. Gondolja, hogy az ilyenféle történeteknek még van keletük? Nevetséges. Vagy azt hiszi, hogy a publikumnak föl lehet tálalni a tegnapi maradékot? Dehogy-dehogy. Már pedig a romantika ilyen tegnapi maradék. Valami újat, megkapót és mindenképp olyat, a mi husból és vérből van. Olyat, a mi az idegekre hat, izgat. Ma már nem igen halnak meg az emberek szívfájdalomban és következőleg nem is igen hiszik el az ilyenfajta történeteket. Sokkal jobban teszi maga is, ha szakít ezzel az iránnyal. Így és csak így vehetem komolyan a maga tehetséget. Ellenészetben sajnálom, nagyon sajnálom, de igazán nem tehetek önért semmit.

Balázs Dénes motyog valamit erre a ki nyilatkoztatásra, a mely nem kevesebb nyomatókkal lőn kiejtve az »Idők« szerkesztője által mint annak idején a dodonai jószág és lehajtott fővel hagyta oda a füstös redakciót.

A dunaparti friss levegő magához téríté és kissé lehűtötte a fejébe tóduló vért. Gondolkozni kezd. És minél tovább gondolkodik, annál inkább igazat ad a szerkesztő szavainak.

Igaza van. A publikum cenzúrázó-éhes. Nem kellene a naiv hittet, rajongó lelkesedéssel kiszinezett és arany igazsággal bélelt elbeszélések. Humoros ötletek kellene, a melyek megkacagtatják az egész nap morgoló köz-hivatalnokot. Sikamlós élczek, melyeket a divaturacs közsájra adjon.

Ezeknek van kelete. Hát hiszen jól van, legyen nekik az ő kívánságuk szerint, de hát akkor mi szükség volt őr ide czepleni ebbe a füstös Babilonka, a hol úgy érzi magát, mintha a lég fojtogatná. Mennyire más volt ott a Hargitta alján a bérczes »hazában«, a hol a lelke versenyt röpült a köszáli sással és együtt andalgott az erdő suttogó lombjával.

Itt írta ő azokat a bájosan naiv, egyszerű történeteket, a melyek reá terelték a figyelmet. És az ismeretlen szürke kis rajztanár meghívást kapott az előkelő fővárosi lap szerkesztőjétől, hogy csak jöjjön, értékesítse tehetségét, a melyet kár lenne ott lenn eldugva szétforgácsolni. Itt az irodalmi központban kifejleszheti, kicsiszolhatja azt a darab gyémántot és állandó tőke gyanánt kamatoztathatja. Ő a szerkesztő, örülni fog, ha neki az a szerencse jut, hogy fölfödözte. Kit nem kábitana el a szerencsének mosolygó istenasszonya, kivált, ha azzal a bájos tündérrrel jó karonfogva, a kinek a neve írői dicsőség? . . .

Balázs Dénest is hatalmába kerítette ez

a ragyogó tünemény és arra kényszerítette, hogy fusson utána. Hátha eléri? Egy kissé bizott ismagában, bárha nem igen értette, hogy voltaképen mi szükség neki innét elmenni, hiszen az ő költészetének forrása itt van ezen a vidéken.

Egy év leforgása elég volt, hogy eljusson a mai napig, a mikor már nyíltan megmondják neki, hogy munkája nem ér semmit. S a mi a legkeserűbb, ő maga is érzi ezt és igazat ad az orákulumszerű szavaknak.

De vajjon mi hiányzik hát nála csakugyan? A tudás, a lelkesedés?

Oh, hiszen az előbbi megszerezte ő fáradtságos munkával, könyvek mellett, átvirrasztott éjjelek árán. Küzdés és szenvedések árán. Az utóbbi pedig ott lángolt a lelkében minden szép és nemes iránt.

Vagy talán nem ez volna a cél, az irodalom célja? Nagynak, nemesnek festeni az embert cselekvése körében! Esményül odaállítani a többi, a tömeg elé, hogy ime nézd és légy hasonló hozzá. Nem az emberiségnek a szépre, jóra, nemesre való nevelése a cél? hát akkor micsoda?

Mi, hát mi volna? Megfelelt már erre az innét a tépelőpő agy, most csak az a kérdés, hallgat-e reá vagy nem? Lesz-e belőle divatos író, vagy megmarad a lélek, a szív együgyű dalnokának?

A szív, a bohó, ábrándos szív!

országának érdeke. A *prágai* lapok is élesen kelnek ki az osztrák kormány ellen a bosnyák vasutak ügyében kötött egyezmény miatt. A *Narodni Listy* azt írja, hogy az ifjucsehek Körbernek és három társának *vád alá helyezését* fogják indítványozni a miniszteri felelősségről szóló törvény II-ik cikke értelmében.

Indemnitás.

Az állami költségvetést oly szakadozottan tárgyalja az idén a képviselőház pénzügyi bizottsága, hogy immár teljesen lehetetlenné vált budget-jelentésének e hét végéig a Ház elé terjesztése. Ezzel megszűnt annak a lehetősége is, hogy a budget-törvényt még ez év végéig megalkossák. A jelentés a legjobb esetben is csak a jövő hét derekán kerülhet a Ház elé, maga a budget-tárgyalás pedig minden valószínűség szerint csak hétfőhöz egy hétre, vagyis e hó 19-én lesz megkezdhető.

Karácsonyig tehát ez időponttól kezdve mindössze csak négy hét áll rendelkezésére, hogy minden egyéb sürgős teendőitől el is tekintve, a költségvetést illetőleg a budget-törvényjavaslatot ugy a képviselőház, mint a főrendiház tárgyalja. Előre megjósolható, hogy ez az idő még a képviselőház budgetvitájára sem lesz elégséges. A kormánynak tehát szükségképpen indemnítási törvényjavaslatot kell benyújtani, ami alkalmasint még e hónap folyamán meg is történik.

Vasárnapi munkaszünet a vasutnál.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter nemrégiben utasította a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy a többi magyar vasutakkal egyetértőleg terjesszen elő javaslatokat, melyek szerint a vasuti üzletszabályzat a vasárnapi munkaszünetről szóló törvénnyel összhangzásba volna hozható. A tett előterjesztés alapján *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében az áruforgalom a pályadudvarokon a törvényes pihenő napokon a következőképp történik: A) Vasárnapokon felvétetnek a) egész napon át (a rendes hivatalos órákon belül)

hullák; b) déli 12 óráig: 1 gyorsárak, 2. bőr, 3. baromfi; c) délelőtt 10 óráig: jég. Kiadatnak a) egész napon át: 1. élő állatok, 2 hullák, 3. robbanékony tárgyak; b) déli 12 óráig: 1., gyorsárak, 2. sör; c) délelőtt 10 óráig: jég B) Szent István napján felvétetnek egész napon át (a rendes hivatalos órákon belül): Hullák; kiadatnak egész napon át (a rendes hivatalos órákon belül): 1. Élő állatok, 2. hullák, 3. robbanékony tárgyak.

Az orosz-francia barátság lazulása.

Pétervárról jelenti egy távirat, hogy *Walderssee* tábornagnak mind szigorubb rendszabályai orosz katonai körökben elégedetlenséget keltenek. Minden szépitgetés daczára most már konstatálni kénytelenek, hogy egy részről az angol és német, másrészt pedig az orosz és francia álláspont között igen nagy ellentét van, melyet eddigelé nem sikerült még kiegyenlíteni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 9.

Tallán Béla elnökölt.

Az ülés megnyitása után áttértek a trónörökös házasságára.

Pichler Győző a jogegyenlőség szempontjából szól a kérdéshez. Oly elvet akarnak becsépezni a törvényeinkbe, mely még a férj és feleség közti jogegyenlőséget is meg akarja bontani.

Endrey: Bánja is azt Széll!

Pichler: A morganatikus házasság a magyar törvényben *ki van zárva*, ezt *Werbőczy* törvénykönyveiből bizonyítja. Ott meg van írva, hogy a nemes atyától és nem nemes anyától származó fiak — nemesek.

Mint rendkívül jellemző dolgot emond egy néhány esetet.

Morganatikus házasságok.

Hivatkozik a *Gotai Almanachra*, még pedig annak 219. lapjára, a hol a *Thurn-Taxis* családról van szó. *Thurn-Taxis* Egon, mint mindannyian tudjuk, 1871-ben nőül vett egy asszonyt, gyoroki *Edelspacher* Johanna Margit urnőt, nem

kötött tehát egyenrangú házasságot. E házasságból származott többek között Egon herceg és bár a család házi törvényei szerint származott, mégis magyar földbirtokos és a magyar főrendiház tagja. Nem kérdezte a főrendiház elnöke, hogy *Edelspacher* egyenrangúnak tartatik-e a *Thurn* család házi törvényei szerint; neki a magyar törvény volt mérvadó. (Helyeslés). Mérvadó volt *Werbőczy*, a ki szerint bármilyen asszony követi férjének titulását, állását és jogait. A magyar törvényhozás egyenrangúnak tartotta a házasságot mert irányadónak tartotta a magyar törvényt.

Es most kérdelem, *Ferencz Ferdinánd* főherceg magyar alattvaló-e? Es miután erre igennel felelünk, e törvényjavaslatot, nem a törvényjavaslat iránti tisztelet, hanem a félelem hozta ide, a félelem *Werbőczy*től.

Szász Kóburg Góthai Ferdinánd herceg 1806-ban, mert nem helyeselte *Ernönek* a *Reichsbundba* való belépését, *Szász-Kóburg-Gótha* területéről száműzetett. Ekkor a herceg a magyar állam kötelékébe lépett és 1816. január 2-án egybekelt *Koháry* József gróf leányával.

Ez a *Koháry* az egybekelést megelőzőleg 15 nappal hercegi rangra emeltetett. Ezt a házasságot a szász-kóburg góthai törvények értelmében nem ismerték el egyenrangúnak. Hanem a mikor 1855-ben a *Koháry*ak rengeteg vagyont örököltek, abban a pillanatban családja házi tanácskozást rendelt el és 1855. szeptemberében, közvetlenül az örökösödés után kijelentették, hogy egyenrangúak. (Derűtség).

Ebből a házasságból egy magyar alattvaló *Kóburg Ferdinánd* herceg egyenrangú lesz, daczára, hogy nem egyenrangú házasságból származott. Az egyik *Koháry* 1861. ápr. 23. Bécsben legitím házasságot kötött *Geiger* Konstanza zongoraművészennel és 1862-ben e zongoraművészettől, tehát utólag báró *Kuttenstein* rangra emelték, donatiót adtak neki.

Ebből a házasságból származott egy fiú. Ez eleinte midőn apja meghalt, *Kuttenstein* nevet használta, később felvette a *Szász-Kóburg* hercegi címet, a mire *Seebach* állami minisztertől egy leirat érkezett, hogy ne merje használni a hercegi címet. Ő kijelentette: a magyar törvény nem ismer morganatikus házasságot és így joggal viselhetem a címet és viselte.

A fiú azonban tiltakozott a beavatkozás ellen s a magyar kormányhoz fordult, mint magyar állampolgár, — mondjon ítéletet. És az igazságügyminiszter hiteles okmányt küldött — itt a másolata — melyben kijelenti, hogy Magyarországon morganatikus házasság nincs, mert *Werbőczy* hármaskönyve van hatályban és úgy is cizmezi a fiut: *Szász-Kóburg-góthai*

Most jut csak eszébe, hogy mennyi bajt is okozott már neki életében ez a kalimpáló kis jószág.

Gondolatai visszaszállnak a multba, egészen a mosolygó gyermekévekig, mikor falatjának felét megosztotta a nálánál is szegényebb kis társaival, míg ő maga éhen maradt mellette. Hogy elpáholták egyszer érte, mikor nagyanyó észrevette, hogy a csikos szeredás oldala nem annyira a könyvektől, hanem a kéményből elesent pikherestől (székelytúróból készült gömölve, a mit a füstön hagynak száradni egy ideig) feszül, a mit az utszéli koldusasszonynak hordogatott sovány kenyere mellé.

Majd mikor a méltóságos báró később kiküldte Münchenbe az akadémiára, a hol szinte jövőt jósoltak neki és im abban maradt ez is. És csak a szive miatt.

De ez így történt.

A méltóságos bárónak volt egy titokban nevelt leánya, — afféle oldalági hajtás, — ezt szerette volna Balázs nyakába varrni. Mikor ő ezt megtudta, sietett keréket oldani a kínákozó szerencse elől. Így lett belőle festő helyett rajztanár. A megjósolt művészi pálya abban maradt, mert a szive azt diktálta, hogy szerelem nélkül nem veheti el a leányt, az apa segélyét pedig ez után igénybe venni hálátlanság lenne.

Lemondott hát mindenről és hazajött, mire a méltóságos báró azt mondta, hogy haszontalan ember.

Elmosolyodik ennél a pontnál, a megalázott büszke embereknek azzal a mosolyával a mely megvetést fejez ki gáncsolóik iránt. Tiltakozni nem tiltakozik ellene, mert hát igazán mindig a tömegnek van, a ki gáncsol...

Es im be is bizonyult, mert hiszen itt sem tudják már hasznát venni. Csak hogy épen ki nem mondták egészen.

Mig a lakásáig ért, megérlelődött benne, hogy tennie kell valamit. Talán legjobb lenne visszamenni haza, a hegyek közé, eltemetkezni ismeretlenül az egész világ elől, ugys csak hazug csillóság az, a mit írói dicsőségek neveznek.

Mit is szólnának, ha ő hazatérne meghunyászkodva, összetörve, állás után kunyorálva. Talán nem is kapna, hiszen bizonyára előljárna a hire, hogy ő haszontalan ember.

Az, az és fölösleges szerfölött, mint a többi ilyen nagyszívű emberek, a kik nem tudnak megalkudni az étellel.

Lám, ha most követni tudná a jó tanácsot és szakítani tudna a régi emberrel, milyen jó dolga lehetne. A hírlapírás igen tisztességes pálya és jövedelmező is annak, a ki érti a módját a közönség szája ízét eltálatni...

Csomagolni kezdett. Kevés lim-lomja könnyen belefért a kofferjába és még a déli vónattal elutazott.

***

A napokban találkoztam vele egyik alföldi kisvárosban. Óraadó tanár és nagyon kopott. Magas alakja előre görbült és hosszú, vékony, székely bajusza uottan csüngött alá. Beszéde száraz és unalmas, sterotip alakja a mellőzött szobatudósnak, a ki elvonulva egy sarokban, egyedül örli le a napokat.

Hazatérve elgondolkodtam ennek az embernek az életfolyásán és sokban hasonlónak találok a mi öreg zenélő óránk történetéhez, mely már régtől fogva némán mutatja az órákat, mivel ósdi és kellemetlen zenéje: mélylyel minden óra után kedveskedett, nagyon untatott bennünket és ennél fogva az öcsém egy szép napon eltávolította belőle a muzsikáló instrumentumot.

Azóta csöndes. Pedig gyermekkorunkban hogy szerettük ezt a becsületet, hű, öreg házasságot. Ha sirtunk, ezzel csitítottak el, ha met akartak szerezni nekünk, csak a nekünk kellett muzsikáltatni. Én maig is sajnálom a kedves barátot, mely később is emlékeztetett engem a gyermek évek rücs napjaira, mikor nagyapa térdein ülve kényörögtünk, hogy szólaltassa meg nekünk az órákat.

Mindig akartuk hallani és úgy tudunk gyönyörködni nagyapával együtt az ábrándos dalokban.

De hát ez akkor volt, mondják önök, ugy-e?

Seraf Ferdinánd Lipót herceg ur ő fenségének. (Nagy mozgás.)

Molnár Jenő: Szilágyi volt az igazságügyminiszter.

Szilágyi: Nem voltam.

Kiállítások: Fabinyi volt!

Ime a példák is mutatják, mit ér a Hausgesetz. A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Helyeslés.)

Elnök a vitát bezárja.

Szél — Rakovszky ellen.

Szél Kálmán miniszterelnök: Előbb az ellen a vád ellen védekezik, hogy félelemből adta beleegyezését a javaslatához. Micsoda félelem az, mely nem tér ki, hanem neki megy a közdelemnek. Rakovszky azt mondja, az a javaslat a dynasztia érdekében történt. Igenis. Annak érdekében is. Hol volt bűn a dynasztia érdekében cselekedni, ha a nemzet érdekében is megegyezett. Ezt a javaslatot, hiába állítják az ellenkezőjét, maga kezdeményezte, senkise suggerálta. Másutt, a monarkia másik felében volt küzdeni való.

Rakovszky István: Ez is elég szomorú.

Szél Kálmán: Semmi szomorú nincs benne. Ott, a hol a felhatalmazást kell megnyerni, nem volt akadály. A monarkia türelmében voltak egyesek más véleményekkel s az szabadságukban állt. Ismétli ezután azt az állítását, hogy az egyenrangusági intézmény mint történelmi alapon kifejlődött s elfogadott intézményt vette át az uralkodóház a németektől.

Hosszasan polemizál Rakovszkyval s ugyan abból a *Hefter*-ből citál, melyből Rakovszky is elveit merítette s egész más konklúzióra jut. Igenis — ugymond — egészében kell mindent citálni, nem kiszakítva. Akkor mást mond a képviselő ur kedves Hefterje. (Derűtlenség.)

Polónyinak arra a kijelentésére, hogy nem fogja tisztelni a törvényt, nem hiszi, hogy ilyet komolyan mondhatott. Alkotmányos országban minden törvényt respektálni kell.

Polónyi: Ez nem törvény, csak örök emlék.

Szél Kálmán: Visszatér Rakovszkyra mert nem tud tőle elválni. (Derűtlenség.)

Azt mondta Rakovszky, hogy mikor Zichy gróf beadta a javaslatot a miniszterelnöknek, megzavarodott, tanácstalanul állt s Szilágyi Dezsőhöz sietett tanácskozni. Ha tudná, hogy miről beszéltek, nem mondaná ezt. (Derűtlenség.) Ő mikor elolvasta a módosítást, rögtön látta, hogy ezt a módosítást alakjában hozzák ide, de valójában helyettesítője az eredeti javaslatnak, egészen más célt szolgál, mint amiért a javaslat ide hozatott. Szilágyi eleinte észre se vette, de újra átolvasván, maga is belátta.

De ha azt nem is fogadja el, tesz egy más *módosítást*. (Zajos halljuk! halljuk!)

A következő módosítást teszi:

A törvényjavaslat bevezető szövegébe: (Halljuk! halljuk!) Ezen szavak után, hogy házassága alkalmából tett ünnepélyes nyilatkozata, az 1723. I. és II. tvczikkek rendelkezéseivel teljesen egyezőnek találhatván, tétessenek még be a következő szavak annak kiemelésével, hogy a trónöröklésnek az 1723. I. és II. tvczikkekben foglalt szabályozása, ugy keletkezésére, mint feltételére és tartalmára nézve *teljesen önálló* és hogy minden, a trónöröklés körébe tartozó kérdések, annak rendeletei szerint itélendők meg. Ezt a módosítást fogom proponálni. (Hosszas éljenzés.)

Nincs érdekében senkinek és nem használ senkinek ebben az országban ezt a kérdést befejezettnek nem tekinteni. (Élők helyelés.)

Eötvös kérdésére, hogyha királyné nem lesz, mi lesz a trónörökös hitvese, feleljen a nemzet. Minél jobban meg fogja aranyozni a nemzet az ő boldogságát, annál jobban megéri, hogy micsoda ő a nemzetnek. (Hosszantartó, zajos, viharos taps a jobboldalon.)

Rakovszky István félremagyarázott szavait igazítja helyre.

A többség ezután a nyilatkozat becikkelyezését *megszavazza*. Holnap lesz a részletes tárgyalás.

Gyűlés 1/2 1 órakor végződött.

UJDONSAGOK.

A képtárlat sorsolása.

— A kiállítás fényes eredménye. —

A nagyváradai képtárlat vasárnap estig lesz még látható.

A közönség érdeklődése még mindig élénk a tárlat iránt s tegnap is nagy számban látogatta az előkelő közönség.

Általában a közönség pártolása nem remélt eredménnyel nyilatkozott meg, ami eklatáns fokmérője a nagyváradai közönség intelligenciájának.

Az eddigi példákban itélve a lakosság 10 %-ára számítottak, akik megtekintik a kiállítást. Így Szegeden is a lakosok 10 %-ának megfelelő volt a látogatás. És Nagyváradon már eddig is jóval felülhaladja a látogatók száma az *ötezeret*, pedig még két nap van hátra, amelyiknek egyike vasárnap, tehát olyan idő, mikor tömegesebb a látogatás.

Ma, szombaton és holnap, vasárnap a belépti-díj *tíz (10) krajczár*.

A képkisorsolás 11-én, hétfőn délelőtt 11 órakor lesz a kiállítás helyiségében. Kilencz szép festményt sorsolnak ki az eladott sorsjegyek tulajdonosai között.

A napi biztosi tisztet ma, szombaton a következő hölgyek töltik be: Kunz Gusztávné, Huzella Gyuláné, Balázsházy nővérek, Konrád Margit, Radó Ignáczné, Laszky Ármáné, Feiler Józsefné, Szendrei Balogh Samuné, Batig Ferenczné, Mezey Vilma, Ferenczy Ilona.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

November 14. Rendkívüli megyegyűlés d. e. 9 órakor

* **Stefánia — kir. hercegnő.** A napokban híre járt, hogy Rudolf trónörökös özvegye, *Lónyay* grófné legközelebb hercegnői rangot fog kapni. Amint a Felső költségén kiadott Osztrák-Magyar-Monarchia irásban és képen című nagy mű most megjelent legutóbbi kötete bizonyítja, Lónyay grófné címkérdése már elintézett dolog. A könyvön Lónyay grófnénak kétségkívül hivatalos czimzése a következőképpen vannak felsorolva: »Gróf Lónyayné, *Stefánia belga királyi hercegnő, Szász-Közbürg hercegnő*«. Így tehát Lónyay grófné hercegnői rangra nem emelhetik, mivel most is királyi hercegnő.

* **Léleken jelen lesz.** Vasárnap, november 11-én lesz Nagy-Bányán az egykori kiváló színművész, Lendvay emlékszóbrának a leleplezése. Az ünnepélyre Nagyvárad városát is meghívták. A tanács azonban akként határozott, hogy léleken jelen lesz ugyan az ünnepélyen, de azon képviselővel nem vesz részt.

* **Péter Ferdinánd esküvője.** A »Budapesti Közlöny« mai száma, a hivatalos rész első helyén, Péter Ferdinánd főhercegnek Dannesban tegnap végbement esküvőjéről a következőket jelenti:

Péter Ferdinánd főherceg ur ő cs. és kir. fenségének esküvője Mária Krisztina szicíliai Bourbon hercegnő ő királyi fenségével, Alfonz herceg casertai gróf ő királyi fenségének leányával, folyó évi november hó 8-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor ment végbe Cannesban, a Mária Terézia-villa házi kápolnájában. Az esketési szertartást főtitiztelendő Chapon uzzai püspök végezte. Tanúk voltak: a fenséges völegény részéről ő cs. és kir. fenségeik Lipót Ferdinánd és József Ferdinánd főherceg urak, a fenséges menyasszony részéről pedig Róbert pármái herceg ő királyi fensége és Bourbon Ferdinánd calábriai herceg ő királyi fensége.

Érdekes, hogy a hivatalos lap a főhercegi pár *polgári esküvőjéről*, a mely Franciaországban egyformán kötelez mindenkit s a mely az egyházi esküvőt megelőző napon ment végbe, *egy szóval sem emlékezik meg*.

* **Anyakönyvvezetői kinevezések.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Biharvármegyében anyakönyvvezetőkké a kis-jenői anyakönyvi kerületbe *Linczinger* Sándor körjegyzőt s a belényes-ujlakiba *Opris* József körjegyzőt, továbbá anyakönyvvezető helyettesekké a margittai kerületbe *Horváth* Péter segédjegyzőt, a kumányesdiba *Kaisler* Antal segédjegyzőt, a nagykerékibe *Bencsik* Gyula ev. ref. tanítót és végül a szunyogdiba *Szeleszky* Sándor segédjegyzőt nevezte ki és a szunyogdi anyakönyvvezető helyettes kivételével, valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* **A tűzoltó-banda vége.** A nagyváradai közönség sokat mulatott azokon az apró gyermekeken, akik tűzoltó egyenruhában végig muzsikáltak a várost s olyan büszkén lépdeltek ezek a liliputik, mintha mindegyik egy-egy leendő Paganini tudományával rendelkezett volna. Igazi nevük tűzoltó zenekar, gunynevük »malacz banda« volt. Az elmúlt nyáron Budapesten mulattatták Ős-Budavár közönségét s az ősszel hazajöttek Nagyváradra. A banda most már csak volt. A karmesterük elköltözött Nagyváradról. A banda feloszlott. A réztrombiták, pikulák, klarinétok pedig a raktárba kerültek.

* **Gazdasági munka román nyelven.** A földmivélségi miniszter egy hasznos munkát adott ki a pinczeszövetkezetekről, a mely hasznos tudnivalókat tartalmaz s utbaigazítást nyújt a borértékesítő, vagy másként pinczeszövetkezetek szervezése, vezetéséről. A miniszter ezen füzetet oláh nyelvre is lefordíttatta s több példányt megküldött Bihar megyének, hogy a román szőlősgazdák között osztassa ki.

* **Málna termés novemberben.** Pompás, derült őszi időjárás köszöntött be az esőzések után. Nappal jóleső meleg verőfény van, de az éjjelek hidegek; tegnap reggelre vastag dér lepett be mindent. A fákról reggel, napfeljöttére erősen peregetek a megsárgult levelek. A tapasztalat szerint hosszú ősze van kilátásunk. A fák igen sok helyen másodsor virágoztak, sőt második termésű almát is láttunk. De valóságos ritkaság számba megy, hogy a málna másodsor teremjen. *Farkas* László volt vendég-lős nagyváradai szőlőjében vagy 30 szem teljesen érett és kifejlődött málnát láttunk, a melynek finom zamatja is meg volt.

* **A sajtóhiba ördöge.** Egyik vidéki színház a napokban a következő felirású színház jegeket árusította:

— Karzati lóhely, 40 fillér.

Az á betű kimaradt és ilyenformán lóvá változtak az emberek.

* **Vörösmarty és a jogászok.** Már említettük egyszer, hogy Vörösmarty születése évfordulóját jogászaik is megfogják ünnepelni. E tárgyban tegnap volt az első közgyűlés, mely határozatot nem hozván, ma d. e. fognak az ügyben végleg dönten.

* **Uj távirtdahivatal.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Biharvármegyében, a *magyar-csekei* postahivatalnál, azzal egyesített távirtdahivatalt rendezett be.

* **Monarchiánk új beosztása.** A bosnyák vasutak révén az orosz lapok gyakran foglalkoznak most az osztrák-magyar monarchiával. A nagy szláv szóáradatból mint oázis válik ki egyik orosz lapnak következő humoros megjegyzése:

»Az osztrák-magyar monarchiának három állama van, u. m: Cislajtánia, Translajtánia és Kállajtánia.«

* **A »szabadkőmives.«** Sok szó esett már Färber Lajos ügynökről, a ki a szabadkőmivesség leple alatt hálózta be a könnyen hívő embereket. A neve most megint szerepel. A budapesti VII. kerületi kapitányságnál ugyanis a napokban feljelentést tettek, hogy Färber Lipót, a ki a Rottenbiller-utca 37. számú házában lakik, a spanyolországi szabadkőmives nagypáholy képviselőjének adva ki magát, engedelm nélkül adományokat gyűjt. Hosszabb megfigyelés után a vád igaznak bizonyult s a rendőrség Färber lakásán házkutatást tartott, még pedig a legalkalmasabb időben. A kiküldöttek ugyanis ép akkor hatoltak lakásába, a mikor különféle ceremóniák között négy új tagot avatott föl szabadkőmivessé. A kihágási eljárás folyamán kiderült, hogy Färber nem csak ily »felavatásokat« rendezett, hanem az illetőket különféle díjak és adományok czimén meg is sarcolta. Färbert Tóth Lajos kapitány 15 napi elzárásra és 100 forint pénzbüntetésre ítélte.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak a maguk és kiterjedt rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a legjobb apa és rokon, *Horovitz* Henrik okl. gépész-mérnök életének 62-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A drága halott földi maradványai f. évi november hó 10-én, d. u. 2 órakor fognak az ág. ev. vallás szertartása szerint Mező-Telegden örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtelre az elhunytanak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Mező-Telegd, 1900. november 8-án. Áldott legyen emlékezete! Béke lengjen porai felett! Horváth Horovitz Alfréd, mint fia. Meskó Mária, mint fogadott leánya és az összes rokonság.

* **Gyilkosság Körözsszegen.** Borzalmas gyilkosságról ad hirt körözsszegi tudósítónk. Tegnapelőtt, csütörtökön délután M. *Abrudán* György körözsszegi lakost *Krácsony* Mózes és *Kotyecz* Lőrincz fejszével úgy összevagdalták, hogy az a gyilkosság színhelyén azonnal meghalt. A csendőrség a tetteseket azonnal letartóztatta s a nagyváradi kir. ügyészségnek jelentést tett. A vizsgálat és a boncolás megejtése végett *Ember* Géza, a kir. törvényszék vizsgálóbírája a törvényszéki orvossal együtt Körözsszegre utazott.

* **A szerelem bolondja.** Párját ritkító borzalmas eset történt Hidason, a hol egy szerelmes legény *Mandics* József fiatal gazdát és feleségét meggyilkolta. *Dömény* Antal hidasi legény a gyilkos, a ki már régebb idő óta szenvedélyes szerelemmel viseltetett a község egyik legszebb leánya, *Kászonyi* Piroska iránt. A leány azonban a szerelmet nem viszonzta, ennél fogva, a hol csak tehette, kerülte *Döményt*, a ki folyton a nyomában járt. Az őszszel kőrője akadt a szép lánynak *Mandics* József személyében s az esküvő a mult hónapban meg is történt. A mióta *Kászonyi* Piroska férjhez

ment, *Dömény* az ivásnak adta magát s folyton azt hajtogatta, hogy nemsokára elindul a másvilágra, de nem egyedül. Tegnapelőtt éjjel is a korcsmában mulatott, a honnan éjfél tájban távozott el. Ekkor azonban már meg volt benne a gyilkos szándék, mert a korcsmából egyenesen *Mandicsék* háza felé tartott s a kerten át behatolt a fiatal házaspárnak az udvar részén hátsó levő lakásába s az alvó házaspárt egy előre elkészített és magával vitt konyhakéssel meggyilkolta. Előbb a fiatal asszony nyakát vágta keresztül a gyilkos, miközben fölébredt a férj is, a kit egy hatalmas döféssel szintén elbémmitott. Ezután fölgyújtotta az ágynevet és menekülni akart. Alighogy az udvarra kiugrott, haza érkezett az öreg *Mandics* kocsisa, *Mészáros* Imre, a ki fölismerte *Döményt* s miután ebből rosszat sejtett, föllármázta a házbelleket, a kik a tüzet eloltották ugyan, de a fiatal házaspár már akkor halott volt. A gyilkost elfogta a csendőrség, a kin azonban az örültség jelei mutatkoznak. A vizsgálóbíró intézkedéséig az erősen megvasalt gyilkost a község házában őrzik.

* **Sok a pályázó.** Nagyvárad város községi iskolaszéke közelebb ismét vnlasztani fog egy tanerőt. A *Szőcsné* Farkas Karolina nyugdíjazásával megüresedett tanítónői állást tölti be. A pályázati határidő még nem telt le, de már is *tizenhat pályázó* jelentkezett az állás elnyeréséért. Ezek között több igen kiváló tanerő van, s így nem lesz könnyű a választás az iskolaszék tagjainak.

* **Pontos czim.** A pocsjai postamesterhez beállított a minap egy jóképű, jámbor, suhancz atyafi. Tisztességtudóan köszönt, azután némelyes torokköszörülésekkel elkotorászott a csizmaszárából egy levelet, mondván:

— Ha nem terhelném a tekintetes urat, tessék eljuttatni eztet a levelet.

Az eljuttató levél czime következőleg hangzik:

»T. cz. *Stájner* Sámuel Tekintetes urnak, átadandó *Mikula* Mihálynak Bihar megye *Margita*-járás *Pap* Falvára onnan át *Bodonosra*.«

A postamester — mit tehetett egyebet — megnyuttatta az atyafit, hogy okvetlen kezébe jut a levél, ha rátalálnak a czimzettre.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Bende* Imre nyitirai püspöknek, a ki az alsó-lelőczi és királyi róm. kath. iskolák építési költségeire 5800 (öt-ezernyolczszáz) koronát adományozott, köszönetét nyilvánította.

* **Jegyzőválasztás.** Méhkerék biharmegyei községben megüresedett a körjegyzői állás. A pályázat már ki van írva. A választás december hó 21-én lesz a főszolgabíró elnöklelete alatt.

* **A siketnéma és az orvos.** Kolozsvári lapokban olvassuk az alább következő pompás esetet. Történt egy kolozsmegyei járás főszolgabírói hivatalában. Köztudomású dolog, hogy kimeríthetetlen az a furfang, amelylyel az emberiség bizonyos rétege a könnyen hívőket könnyűlelteségre indítja. A legtöbb a »siketnéma«. A vidéki ember tudja legjobban, hogy 10 ismeretlen koldus között 5 a siketnéma és 100 siketnéma utazó közül csupán 1. legfeljebb 2 az »aktív« siketnéma. Egy ily állítólagos siketnémat kísért be a csendőrség a p—i járás kedélyes főszolgabírájához, ki azonban 2 nap alatt visszaadta a beszélő és halló tehetségét az ipsének. Most jön említésre méltó része a dolgnak. A főszolgabíró szokott kedélyessége az operáció után felülkerekedvén, így szólt a volt siketnémaéhoz:

— Te, most kigyógyítottalak ugy-e?

— Igen ki s többet soha sem leszek siketnéma, — felelt az ipse.

— De igen is leszel és pedig egy egész félóra és ha szólni mersz egy fél óra előtt, vagy míg én jónak nem tartom, ismét alávetlek a kurának, értetted?

— Igen is értettem.

Csenget a hajdunak a főszolgabíró s hivatja a járási orvost, kivel a tréfáit szokta üzni.

— Doktorám légy szíves és vizsgálj meg ezt az embert, hogy tényleg siketnéma-e.

A doktor fontos arczal megvizsgálja a pácienszt s kijelenti, hogy tényleg az.

— Légy szíves add ki ezt neki egy orvosi bizonyítványban.

— Kérlek, igen szívesen, az én tudományom soh'sem csal.

A doktor megírta a bizonyítványt, átadta a főszolgabírónak, ki e szavak kíséretében adta át a siketnémanak:

— Fogd e bizonyítványt és köszönd meg szépen a tekintetes orvos urnak a szíveséget.

— Köszönöm a tekintetes főorvos ur szíveséget és ha e bizonyítvánnyal keresni fogok, az érte járó díjat igen szívesen megfizetem. Az Isten áldja meg, hogy szegény siketnéma embertársain segít.

A doktor fogta 'kalapját és botját s szaladt haza. A főszolgabíró pedig a siketnémanak tényleg átadta a bizonyítványt azon utasítással, hogy az orvos urnak 10 forint lefizetése ellenében adja át. Az orvos a 10 forintot lefizette a csavargónak, de ha 50 forintot kért volna, azt is megkapta volna. A legérdekesebb az egész dologban az, hogy tényleg megtörtént.

* **Kegyeltlenségek a hittérítőkkel szemben.** Néhány hét előtt érkezett Hankanba egy menekülő hittérítő, ki a kínaiak kegyetlenkedéseiről mint szemtanu nyilatkozik. Az illető franciskánus és Hunanból, menekült, atyja csodával határos véletlen folytán kerülte ki a halált. Hunantól Hankanig iszonyu kínok között juthatott csak el. Alig hogy utnak indult, megismerték, hogy európai, hordszékét szétrombolták, őt magát pedig ütlegelni kezdték. Sebhelyei még ma is láthatók. Két napon keresztül mocsaras víznél más táplálékot nem kaphatott, míg végre valami pogány családnál megkönyörültek rajta. Alig indult azonban újból utnak, ismét fölismerték. Ruháitól megfosztották, asztalra tiltették s négy óra hosszat kint tarták, gyalázták és gunyoltak. Az emberi bőrbe bujtatott szörnnyetegek egyike azután izzó drótot döfött a testébe s oly kínzásokkal illette, melyeket leírni is alig lehet. Most súlyos betegen fekszik a hankani kórházban. A csicsui misszió épületeinek lerombolását más házak elpusztítása követte. A huengmei és tienkinopi templomokat fölgyújtották. A keresztények elmenekültek, házaik leégtek, vagyonuk elpusztult. Hogy mi módon védik a kínai hatóságok a menekülő keresztényeket, kitűnik abból, hogy midőn a most megnevezett misszió elpusztulásának hírére a franczia konzul *Csang*-*Csi*-*Tung* alkirályhoz fordult segélyért s ez tényleg 150 katonát ki is küldött, Csicsu kerületi város mandarinja visszatartotta őket s azok még ma sincsenek a veszélyeztetett helyen. *Tuijenu*-*fan* mintegy 60 európai, köztük 2-püspök, 19 francziskánus és 8 ápolónő a fölkelők által legyilkoltatott s ekként a francziskánusok 6-ik vikarításusa végleg elpusztult.

* **Eltalálta. Tanító:** No áani, mond meg micsoda szolgálatot tesz a tehén nekünk?

Jani: A tehén ad tejet, turót, aludt tejet, tejfelt, irót.

Tanító: Hát még? (*Jani* hallgat.) Hiszen a javát kifejejtetted. Hát mit szoktunk a kenyérré kenni?

Jani (örömmel): Lekvárt.

* **Az első könyv.** Három esztendeje egy londoni kovács egy utzasarki régi könyvkereskedő ládájában vajakált, hogy valami olcsó mesekönyvet vásároljon gyermekeinek. Egy rongyos kis könyv akadt a kezébe, furcsának találta s mivel a kereskedő csak 10 fillért kért érte, hát megvette. Otthon lapozgatott a könyvben. Latin volt a szövege s roppant őrege, alig olvasható betűkből volt a nyomtatása. A kovács a szekrénye tetejére hajtotta a könyvet s rá se hederített többé. Néhány héttel ezelőtt egy akkor nyit be hozzá szomszédja, midőn a szekrény tetején kutatótt valami elhagyott furó után. A szomszédnak szemet szurt a könyv, nézte s észrevette, hogy 1450 a keltezése.

— Hát ha nemcsak aféle haszontalanság ez, — mondá. — Add ide nekem, végire járok, ér-e valamit?

A szomszéd elvitte a könyvet a *British* Múzeum titkárának, a ki rögtön a tulajdonos után küldött.

— Ezeröttszáz koronát adok érte, — mondta az ámuló kovácsnak s mivelhogy annak a szava

is elállt, a titkár liczitalni kezdett fölfelé s kétezercétszázötven koronát kínált neki.

A kovács persze azonnal megkötötte a vásárt, holott akár három, sőt akár tizezer koronát is megkaphatott volna az ócska könyvért, lévén az az első könyv, melyet Gutenberg nyomtatott.

A nagyváradai vár története.

(Kivonat egy nagyobb munkából.)

(Folytatás.)

1848-ban a honvédség felszerelési raktára volt a váradai vár. Hogy falai közt »Ne bánisd a magyart« felirattal ágyut öntöttek volna, ezt a ma élő honvédek nem ismerik el. Fegyverjavító s készítő műhelyről tudnak, tehát az ágyúöntés ténye bővebb világitásra szorul.

1849-ben itt vonul át *Paskievics*: átmeny itt *Görgey* Arthur. Agyonlövök *Rulikovszkyt*. A fegyverletétel után elfogják és fogságra viszik b. *Bémer* László püspököt. Megégetnek Nagyváradon temérdek Kossuth bankót.

1851-ben a Sebes-Köröszt önt ki medréből. Emléktáblája az Orsolyák templom falán látható

1852-ben *I. Ferencz* József 6 Felsege, első körutja alkalmával, meglátogatta Nagyváradot is.

1853-ban, a közigazgatást a cs. kir. helytartóság veszi át.

1854-ben, a *ideiglenes főtörvényszék*, Debreczenből Nagyváradra jön, s az a csoda, hogy teljesen német várossá nem lett Nagyvárad.

1857-ben, királyunk 6 Felsege magával hozta az áldott lelkű nőt, *Erzsébet* királyasszonyt is. Talán az ő szelleme teremtette meg Nagyvárad haladásának talán nehezen viselhető, de mégis erős varázsát.

Az 1857-ik népszámlálás 15.000 lelket, az 1890-ik népszámlálás 40.000 lelket mutat fel.

1860-ban egyesülnek *Váralja* és *Velenceze* községek *Nagyvárad*-dal.

1858-ban épül a *Liszavidéki vasut* végállomása.

1868-ban Kolozsvár fele a keleti vasut.

1871-ben az *Alsóold-fiumei* vasut. Hány vonat indult az első időszakban és hány indul ma; hogy fejlődött a város minden ügye; ezeket az apró közadakozásból, egy tömeggé sorolom.

Annyi ösvényt tárt eddig fel előttem a jóakarát, hogy egy évi szünidő kevés lenne az események részletes feldolgozására. Ezért sze-degetem év szám szerint, hogy — ha nem élek — más valaki, ez uton gyorsabban halad-hasson.

IRODALOM.

A kis Jézuska éli. Jeleztük már, hogy e cím alatt *Bodnár* Gáspár képezdei tanár tollából egy karácsonyi színjáték fog megjelenni, mely leányövendékeknek van előadásra szánva. A füzet már elhagyta a sajtót. Megkapóan festi a jó anya aggodalmait, ki szűk anyagi viszonyai között nem képes gyermekének karácsonyi örömet szereznit, a jó szívek áldozatkészségét és a gyermeki ártatlanság tiszta örömet a kis Mariska személyében. A csinosan kiállított füzet ára egy korona. Megrendelhető a szerzőnél Szatmáron.

Az Egyházi Közlöny. 45. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezérezik: A keresztény ifjúság ünnepe. — Egyházi értesítő. — Katholikus theologiai fakultás Kolozsvárott — Tárca: Velencei képek. — Hétről-hétre. — Az egri érsek beszéde. — Mit olvassz? — Egyház és szocialdemokrácia. — A magyar egyházi zene reformja. — Caltanissetta. — Az öngyilkosságról. — A pap a hányással járó betegségeknel. — Lelkipásztor. — Szószék. — Irodalom. — Személyi hírek. — Memento. Hírek. — Hirdetések.

A megrendelések Budapest, VII., Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetési ára egy évre 10 kor.

Igazságszolgáltatás.

Megverte bosszúból. *Fericsan* György fonácza lakos súlyos testi sértés büntetével vádolva állott tegnap a büntető törvényszék előtt. Büne az volt, hogy *Papp* Gábor ugyancsak foczáni lakos tanítót pár hóval ezelőtt orozva hátulról úgy fejbe verte az utcán, hogy az két hónapig nyomta az ágyat. Daczára, hogy vádlott mindent tagadott, sőt alibijét is próbálgatta bizonyítani, a kihallgatott szemtanuk igazolták, hogy vádlott volt az, a ki a tanítót megverte. Hogy miért követte el ezt a büntetett, természetesen azt sem mondta meg, de tanuk úgy sejtik, hogy bosszu műve volt, mivel a tanító őt egyszer kicsufolta, helyesebben szemére vetette neki életmódját. A kir. törvényszék bebizonyítva látván vádlott bűnösségét, **6 hónapi börtönrre** ítélte, mi ellen vádlott felebbezéssel élt.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: Kis szökevény.

Vasárnap:) d. u.: Méltóságos csizmadia.
) este: A csikós.

A kis szökevény.

A kis szökevénynek, *Forrai* Ferikének volt tegnap az estélye, a ki szintén szándékozik megszökni a művészettől a szerelem gondolóján. Tegnap a szinpadon *Gray* Vinnifrednek hívták s árva kis leány volt, a kit zárdában nevelnek s egy szép napon azzal lepnek meg, hogy tessék férjhez menni. Vinnifrednek (nem *Forrainak*) persze nem tetszik s inkább megszökik a zárdából egy énekes truppjal, sőt magával csalja a zárdá kuktáját, *Tamarind* testvért is. (*Szilágyi*). Mint vándorénekes megismeri a neki szánt, de előtte ismeretlen völégényt, *Stanley* Eduárdot (*Erdélyi*), egymásba szeretnek s holmi apró kalamitások, kisebb-nagyobb veszedelmek, szökések után megtudják egymásról, kik ők voltaképpen s *Velenceze*ben megülik az esküvőt.

Ehhez az egyszerű meséhez irtak *Hicks* és *Nichols* ügyes kuplékat, *Monchton* és *Carill* pedig igen kellemes, lágy, dallamos zenét. Táncc-operett ez is, mint a Görög rabszolga s mégis óriási a kettő közt a különbség. Ott a zene éppen csak tapaszul szolgál a tánczra, míg a Kis szökevényben a zene a fő s csak a zene hatását van hivatva erősíteni, fokozni a táncz, a fényes díszletek. A közönség egyszeri hallás után felvonás végével mosolyogva, ismételtette a piruló királyleány, meg a katonák czintányéros dalát. Vannak benne erőteljes részletek s egészen halk dalocskák, pattogós tánczdarabok és zárdai karének s mind dallamos, eredeti. Szóval: zeneértékű darab, igazi operett.

Hogy a bemutató olyan nagy hatást ért el, az főkép a kis szökevénynek, *Forrai* Ferikének érdeme. A mi tehetsége van, mind ragyogtatta, kezdve az énektől egészen a mesésen gyors átöltözésekig. E két fix pont közé helyezük el egyéb érdemeit: az eleven játékot, sikkes tánczot, az öltözéke izléses megválasztását és mindenben az illő határ megtartását. Hogy mennyit és mit ismételtettek meg tőle: csaknem minden kupléját és tánczát; s nem a közönségen, hanem kissé kényelmes kollégáin mult (kik nem voltak hajlandók

egyik jelenet megismétlésére előfáradni), hogy még többet is nem ismételtettek meg.

Hiába, csak szép a kollegiális szeretet, egymás önzetlen támogatása!

Tánccban igen ügyes partnere volt *Erdélyi* Miklós (*Stanley* Eduárd), a titkár. Nemcsak a színház, de a szinpad titkaiban is járatos, tegnap különösen elegáns táncza tetszett. A csokolódzó tánczot, meg a mumus-tánczot megismételtették s ez a kettő tényleg koreografikus remek volt. Hangja operettben megjárja.

Kiváló komikusnak bizonyult megint *Szilágyi* Dezső (*Tamarind*); ő mert egyedül néhány helyi érdekű szellemességgel kirakkolni, még pedig eredményyel. Némelyik mókás mondasán hatalmasan derült a közönség, különösen a legmagasabb régiókban.

Bérczy Gyula (*Flipper*) is sok kaczagást okozott, de az ő sikerében már osztozott a lova is. Merész neki-neki lovaglászai viharos derültséget keltettek az egész házban s vágatását meg kellett ismételnie.

Az öltözetek fényében versenyzett *Forrai* *Lányi* Edith (*Carmenite*); versenyzett tánczban is, de már éneken nem igen. Abban azonban remekelt, hogyan lehet kis hanggal is éneken sikert elérni. Éneken érdekes kísérlet volt *Szohner* Olgáé; megjegyezzük, hogy a bájos kis naiva az éneket inkább elmosolyogta, mint eldalolta s ezzel a mosolylyal ragadta tapsra a szintén mosolygó közönséget. Hasonlóképp először énekelt *Gáthy* Kálmán (*Leonola*); kis terjedelmű a hangja (különösen felfelé), de azért talán mégis jobb énekes, mint szavaló. Szeretnők inkább máskor is énekes szerepben halani, a hol nem sokat kell játszani.

Füredi-nek megint kaczagató volt a maszkja és jelmeze. A többiek, *Bognár*, *Erdei*, *Deésy*, *Kalmár*, *Balázs*, *Rákosy*, *Tóvári* *Anna* és *Madas* *Pista* is jók voltak, *Tóvárit* és *Madast* nagyobb önálló szerepükben külön kiemelve.

Csak azt nem értjük, hogy ha *Kalmár* első tenoristának van szerződötve, hogyan jut egy hetedrangu, csaknem statisztá szerephez? Ilyen statiszták mellett mit követelünk az első tenoristáktól?

A tánczok ügyes betanításáért *Bérczy*-néi illeti a dicséret, fényes (de nem egészen hű) díszletekért *Helvig* *Albrecht*-et. Zenekar ellen semmi kifogás. **K. A.**

A vasárnapi előadások. A műsortól eltérően vasárnap este, *Szigligeti* klasszikus népszínműve a »Csikós« kerül előadásra. A régi, kedves darab vezető szerepeit *Forrai* *Ferike*, *Benkó* *Jolán*, *Erdey* *Berta*, *Peterdy* *Sándor*, *Pintér* *Imre*, *Könyves* *Jenő*, *Szilágyi* *Dezső*, *Bérczy* *Gyula*, *Szarvasi* *Sándor*, *Füredi* *József*, *Bognár* *János* és *Gáthy* *Kálmán* játszák. Vasárnap délután *Rónaszéki* mulatságos bohózatát a »Méltóságos csizmadia« adják elő, főbb szerepeiben a társulat elsőrendű tagjaival.

Paulayné vendégszerepelése. *Paulayné* *Adorján* *Berta*, a Nemzeti Színház kitűnő művésznője kedden és szerdán fog újból vendégszerepelni Nagyváradon. Jókaibubájós *Arany ember*-ének *Atália* szerepében s *Dumas* nagy hatásu drámájában, *Fernand*-ban lép föl a művésznő. Az *Arany ember* nagyobb szerepeit kivüle a következők játszák: *Noémit* — *Szohner* *Olga*, *Timeát* — *Erdélyiné* *Kovács* *Mariska*, *Timárt* — *Szarvasi* *Sándor*, *Krityánt* — *Balla* *Kálmán*, a darabot pedig *Somogyi* *Károly* igazgató maga rendezi. *Fernand* főbb szerepei *Somogyiné* *Nagy* *Julia*, *Erdélyiné* *Kovács* *Mariska*, *Pintérné* *Szép* *Olga*, *Könyves* *Jenő* és *Balla* *Kálmán* közt oszlanak meg. A drámát *Peterdy* *Sándor* fogja rendezni.

Operett-ujdonságok. Szinpadon, zongora termekben egyaránt szorgalmasan folynak a próbák- a legközelebb bemutatóra kerülő operett-ujdonságokból. »Jafet 12 felesége« lesz az első premiér, a fényes, szép zenéjű operett, melynek nagy sikere volt a Népszínházban, hol hosszú időn át vonzó darabja volt a repertoárnak. Párhuzamosan kézzel az énekes személyzet a »Bibliás asszony« című szenzációs operettre is, melynek szerzői Lipót belga király kalandjait vitték darabjukban a szinpadra. E hó során kerül még színre a »Balek«, mely manapig is repertoár darabja a Magyar Színháznak, továbbá a »Diák kisasszonyok«, mely a Népszínházban ért nevezetes sikereket. Az új operettekhez Somogyi igazgató mesésen szép díszleteket és kosztümöket készíttetett.

REGÉNY-CSARNOK

Isten nélkül.

Történelmi elbeszélés.

Írta: V. B.

Alig tudta ezt meg Endre, lobogókat készíttetett az ünnepélyre, melyeken hóhérbárd meg békó voltak ábrázolva. Ezzel mintegy jelezni akarta, hogy jaj azoknak, a kik ellene cselekedtek.

Mindezek 1345. augusztus havában történtek, mely időben a királyi udvar Quisisanai nyaralójában időzött. Ott voltak Filippa és Valois Katalin is még számos főúr, a kik mind Johanna pártját fogták Endrével szemben.

Endre nyaralójában is elvonultan élt s ez alkalmat adott az összeesküvőknek, hogy annál zavartalanabban cselekedhessenek. Rendesen a nyaraló egyik félre eső zugában húzták meg magukat s itt kovácsolták gyalázatos terveiket.

— Legjobb lesz, szólott egy ily összejövétel alkalmával Valois Katalin, ha nem itt, Quisisanában hajtuk végre a merényletet, hanem másutt, például Aversában. Az én tervem ez volna: Rendezzünk nagy vadászatot s erre hívjuk meg Endrét is. Ő bizonyára szívesen eljön. A vadászat után vacsora lesz, melyben hű embereit is vendéglétezzük meg. A borokba valami álmosító szert bele keverni, percz műve lesz. Nos?

— Helyes, helyes, hangzott minden felül. Ugy járunk el, a hogy a császárnő tanácsolta. Rendezzünk vadászatot.

Igy cselekedtek. Endre öröme elfogadta a meghívást s szeptember közepén már valamennyien Aversában voltak.

A kedélyes vadászat után fényes vacsorára ültek össze az aversai kastélyban, melyben a közös megbeszélés szerint Endre meghitt emberei is részeseültek. Már késő éjféltre járt, mikor a mulatozásnak vége szakadt. Endre emberei az utolsóig elaludtak. A borokba kevert álompor tette a hatást. A vendégek is elszállingóztak lassankint s csupán csak a négy összeesküvő maradt ébren.

— Vigyázzatok, — szólott az összeesküvők egyike, az ifjú d'Artois, halk, susogó hangon. Nemsokára megkezdhetjük működésünket. Csak jönne már felbért emberünk.

Alig ejté ki d'Artois e szavakat, nesz üt meg a füleiket. A felbért szolga közeledett s mélyen meghajolva a parancsot várta.

— Menj Endréhez, keltezd fel s mond neki, hogy fontos hírek érkeztek Nápolyból. Érted? A szolga némán bólintott s eltávozott.

— Mi pedig, mondá d'Artois, menjünk addig az előterembe s várjuk be Endrét. Csak ügyesen, az a fő. Katalin császárnő le lesz kötelezve, ha jól járunk el ügyében.

Az összeesküvők az előterembe vonultak. Az áruló ezalatt bement Endréhez s felkölté őt. A király semmit sem sejtett s fegyvertelenül lépett elő. Az összeesküvők megrohanták s a következő pillanatban heves küzdelem fejlődött ki mindkét részről.

Endre keményen tartá magát, de végre is a többség győzött. D'Artois a király nyakába vetette a zsineget s úgy cipelték ki a terrasra.

Mikor aztán megfolladt a szerencsétlen, ledobták a kerbe.

Alig virradt meg s már az egész kastély tudta Endre meggyilkoltatását. Mindnyájan megkönnyezték a királyt, csakhogy némelyek őszintén, mások meg krokodilus könyekkel.

Endre meggyilkoltatása nagy megdöbbenést szült nemcsak Magyarországon, hanem magában Nápolyban is a nép között. Lajos magyar király véres bosszút készült állani öcsese gyilkosain s a nápolyi nép is fellázadt, ők is a gyilkosokat követelték. Megtámadták a királyi palotát s így akarták követelésüket kielégíteni.

Valois Katalin s Johanna rokonai megrettenetek. Átlátták a helyzet veszélyességét, azért maguk álltak a népmozgalom élére, hogy minden gyanút elhárítsanak maguktól. A főczinkost, d'Artoist persze futni engedték. A többieket kiszolgáltatták. Ezek között voltak Filippa, meg Sancia is. A kivégzés 1346. július havában ment végbe s mivel Valois Katalin és a főurak attól féltek, hogy Filippa vagy Sancia vallani fognak halálfelelőmükben, fölpeczelték a szájukat s így vezették a vépadra.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Megbüntetett tanító.

Budapest, nov. 9. (Saj. tud. táv.) *Molnár* János tanító, a ki a Kozma fiut megverte, elsőfoku fegyelmi büntetést, írásbeli figyelmeztetést kapott, a melyben tettéért megintették s óva figyelmeztették, hogy jövőre az ilyesmitől tartózkodjék.

Inzultált színész.

Budapest, nov. 9. (Saját tud. táv.) A Népszínház egyik ismert s kedvelt tagja ma este feleségével karöltve hazafele ment egy kvéházból. Utközben házom fiatal ember kik magukat joghallgatóknak mondják inzulta a színész feleségét, a mikor a férje ezért őket rendretusaiotta, megroháták leteperték s bottal véresreverték. A rendőrség az inzultálók eesrmegrohaegy előkelő politikusrongyik verték, ineszt ma prorokáltatták a elét — ki azt felelte a segédnek, *hogy asztaltbetyárokkal ugyan verekszik*, s a dologról az »Otthon«-nak jelentést tett.

A bezárt katonai intézet.

Páris, novembnr 9. A fontainebleau-i iskolatisztjei között Coblentz százados ügyéből kifolyólag vívott párbajok miatt a hadügyminiszter szigorú vizsgálatot rendelt el. Meglehet, hogy egy időre bezárják az intézetet. (M. T. I.)

Gyilkosság a vonaton

Balázsfalva, nov. 9. (Saj. tud. táv.) A balázsfalva—sávárdi vasutvonalon a mult héten *Schwarz* Fülöp ügynököt, ki Dicső-Szent-Mártonba utazott, a kupéban meggyilkolták s tőle 12.000 korona értékű ékszert elraboltak. A vonat csak a mustaládát szállította el a rendeltetési helyre. A holttestet vasárnap Sövényfalva közelében megtalálták a vasuti töltés mellett. A büntett elkövetésével három deési lakost gyanusitanak, kik a meggyilkolttal együtt utaztak.

A román paraszt-zavargások.

Bukarest, nov. 9. (Saját tud. táv.) A paraszt-zavargások sokkal komolyabb jellüek, mint azt a hivatalos jelentések feltüntetik. Egyes helyeken véres össze-

ütközések voltak a parasztok és katonák között. Így Parscovban két század lovas-ság kénytelen volt visszavonulni a tulerővel szemben és egy ezredes, egy őrnagy, egy hadnagy és több lovas súlyosan megsebesült. Később segédcsoportok érkeztek, mire a katonaság a tömeg közé lött. Több paraszt a helyszínén halva maradt, számosan pedig halálosan megsebesültek.

Krüger fogadtatása.

Páris, november 9. (Saját tud. távirata.) A párisi községtanács egyhangulag elhatározta, hogy az elnökség Krüger a lyoni pályaudvaron üdvözölni fogja és meg fogja őt hívni a városházára, a hol »a nép nevében« fog fogadtatni. (M. T. I.)

A karlisták.

Madrid, november 9. A minisztertanács tegnapi ülésén Azcarraga miniszterelnök azt mondta, hogy Spanyolországban nincsenek többé fegyveres karlisták. A lázadás kísérlete teljesen megheiusult. Hogy azonban az egész karlista szervezetet megsemmisítsék, az alkotmány biztosította jogoknak felfüggesztését főtartják. A miniszterelnök bejelentette még, hogy az Egyesült-Államokkal egyezményt kötött, a melynek értelmében Spanyolország 100.000 dollárért átengedi az Egyesült-Államoknak Cagajan és Libut szigeteket, Spanyolország utolsó birtokát az Oceánon. (M. T. I.)

A Márton-napi ludak.

Pozsony, nov. 9. (Saj. tud. táv.) Az orthodox zsidó hitközség küldöttséget küld holnapután Bécsbe, a mely a királynak és a trónörökösnek fölviszi a szokásos Márton-napi ludakat.

A francia kormány helyzete.

Páris, november 9. A kormány helyzete a tegnap aratott nehéz győzelem daczára erősen megrendült. Általános az a nézet, hogy Waldeck-Rousseau az egyesült nacionalisták és opportunisták ellenében nem fogja magát sokáig tarthatni. A mérsékelt elemek a miniszteriumnak ujabban hangoztatott szocialista elveivel nincsenek megelégedve és már a tegnapi ülés mutatta, hogy a kormányt ezen a réven veszély fenyegeti. (M. T. I.)

Égő vonat.

Offenbach, november 9. Tegnap este 10 óra 30 perczkor a 238. sz. személyvonat neki ment az állomáson álló 42. sz. D-vonatnak. Az utóbbinak utolsó kocsija összezuódott, mire egy gáztartó fölrobbant és a két utolsó kocsit fölgyújtotta. Az utolsó előtti kocsi utasai megmenekültek, de az utolsó kocsi utasai úgy látszik, mind elpusztultak. A fölismerhetetlen testronsokból azt következtetik, hogy 6—8 személy veszett oda. A szerencsétlenség sűrű ködben történt; oka még nincs kiderítve. Három utas és egy kalauz könnyű sérülést szenvedett.

Roberts hazautazása.

London, november 9. Lord Roberts hazatérése még most sem biztos. Ugyanis Portsmouth város diszkardot ajánlott föl a hadvezérnek, a ki arra a megkeresésre, hogy mikor veheti a t. át, táviratilag a következőket válaszolta: »Még mindig bizonytalan, mikor utazhatom el Dél-Afrikából. Mindazonáltal remélem, hogy ujév után személyesen vehetem majd át meg-tiszteltetésük jelét.« (M. T. I.)

A kínai háború.

London, november 9. A Daily News sanghaji tudósítója azt táviratozza tegnapi kelettel, hogy hivatalos helyen kapott értesülése szerint a kínai kormány formálisan megígérte a jöngcevoigyi alkirálynak, hogy a sanghaji teotajt nem fogja elmozdítani állásától. A paotingfui megszállásokért felelős hivatalnokokat hétfőn agyonlőtték. Kínai lapok jelentik, hogy a császári kormány attól tartva, hogy a szövetségesek expedíciót küldenek Szinganfuba, kínai csapatokat rendeltek Csangceuba, hogy a szövetségesek esetleges előnyomulását megakadályozzák. (Magy. táv. iroda.)

A Hilsner-pör.

Pisec, nov. 9. Mindjárt a tárgyalás megnyitása után Baxa dr. kért szót. Elmondta, hogy tudomására jutott, hogy néhány nappal ezelőtt följelentés érkezett a bírósághoz, amely szerint ő október 28-án találkozott Peschak tanúval, hogy őt vallomására nézve instruálja. Ez a följelentés teljesen alaptalan, a mi abból is kitűnik, hogy Peschak ismételt és különböző bíróságok előtt mindig ugyanazt vallotta. Ezzel a följelentéssel, mondja Baxa dr.: csak azt akarják elhíttetni az esküdtekkel, hogy ő a tanukat befolyásolja. Kéri az elnököt, hogy közölje az esküdtekkel a följelentés és a tett lépések eredményét.

Az elnök kijelenti, hogy mivel az államügyész indítványt nem tett, Baxa dr. ellen sem elővizsgálatot, sem bünyítőt vizsgálatot nem indítottak.

Baxa dr. újra felszólal és azt mondja, hogy Bretisch tanu. a kit tegnap kihallgattak, beismerte, hogy a Polnában osztogatott röpiratok szerzője Bulova dr. Bandisch vizs. alóbiró kénytelen volt itt beismerni, hogy Bulovának és feleségének sem mint szakértőknek, sem mint tanéknak nem mutatta meg a bűnjelket. Baxa dr. bemutat egy levelet, a melynek fölolvását kéri, mert az tűnik ki belőle, hogy az ellenfél befolyásolni igyekszik a tanukat és ígéreket tett nekik. (Magyar Táv. Iroda.)

KOZGAZDASAG.

A méhek helyes betelelésének fontossága.

Először is egy kérdést akarok feltenni, mely a czímmel szoros összefüggésben van: miért maradnak oly gyakran üresek a mézes bödönök? Röviden megfelelve azért, mert a méheket *kényszeríteni* kell arra, hogy nekünk, a mi érdekeinknek, álljon szolgálatába. A méhnek nem az a czélja, hogy a méhészt mézesbödönjét megtöltse, hanem inkább saját egyedi és faji élete lehetőleg kifejlesztése, jólléte és elszaporítása. Erre vezérli őst. A mi a méhésztnek célja, az a méhnek pusztán eszköz t. i. a méz. A méhészt előtt ellenben a méhek jönnek pusztán eszköz számba.

Az elmondottak természetes következménye, hogy a magukra hagyott méhtörzsek igen erősek, mikor nem kellene erőseknek lenniük s nem erősek, mikor erre ugyancsak szükség volna.

Nem erősek tavasszal a főhordásra (akác, hars, fehérlóhere virágzásakor) és nem erősek ősszel, mikor a méh maga is minden törekvését a méz felhalmozására fordítja, de ez csak azon törzseknek sikerül teljes mértékben, melyek jó erősek.

Erősek ellenben idő múltán, nyár derekán, őket káros rajzásra ösztönzi, mikor már raját elfogadni se volna szabad.

Hogy segítsünk ezen?

Itt csak a méhészt czéltudatos közbelépése, szakavatott irányítása biztosítja az eredményt. És itt lép előtérbe a helyes betelelés roppant fontossága.

Első dolog t. i. az, hogy már ősszel csak jó erős, nép és mézgazdag törzseket teleljünk be, melyeknek királynéja is kifogástalan. Es ha

gyengék is volnának törzseink, habozás nélkül egyesítsük őket, hogy csakis erős törzsek legyenek méhesünkben. *Ezzel van megvetve a jövő év sikeres méhészele.*

Ily erős törzsek a következő tavasszal korán és hatalmasan fejlődnek, jelentékeny kikelés és fedett fiasítással bírnak, a midőn a gyenge törzsek csak épen meg kezdik a fiasítást. S a mi a fő, akácvirágzásra már teljes erőben, mint valamely csatára kész rendezett hadsereg, indulnak s mennek neki a milliárdnyi, édes nektárral telt, virág kehelynek. És a mi színtén felette fontos: *idejében* rajzanak. Pedig tudjuk mily hasonlíthatatlanul előnyösebbek a korai, mint a késői rajok. Őszre bőséges ideje van mind az anyatörzseknek, mind a rajoknak teljes erőre jutni; ekkor pedig ismét csak, vagy még inkább kívánatos, hogy a törzsek minél erősebbek legyenek az őszi hordás gazdag kihasználása szempontjából. A gyenge törzsek gyűjtése ősszel szóra is alig érdemes.

Most lássuk mi történik, ha ősszel gyenge, éretlen törzseket teleljünk be?

Ha valahogy átvérgeződnék a télen, s el nem pusztulnak tavaszra, fejlődni csak a gyümölcsvirágzás idején kezdenek s mint a szegény ember dolga csupa komédia, ugy nincs kiadása az ilyen gyenge méhtörzs dolgának se. Kivált eleinte, mikor pedig legbecsesebb az idő, semmire se megy. Akácvirágzás idején, mikor a természet terített asztala s a jó meleg idő beköszönt, ők is erősen kezdenek fiasítani — hisz a méh szaporítási képessége bámulatos — ámde a tavaszi főhordást már elvesztette. Az erős törzs már ekkor csodát művelt. De talán pótolja később!

Nem pótolja. Mert mikor teljes erőre jut, beköszönt a forró nyár. Ekkor azután valamikor Péter és Pál napja után, mikor már nem kívánatos a raj, elkezd rajzani, ezzel pedig *szétforgácsolja erejét*; koldus lesz az anyatörzs is a rajok is, mert már nincs idejük őszig teljes erőhöz jutni s így elveszti az őszi bőséges mézhozamot is, sőt, ha csak a méhészt közbe nem lép, a következő évben újra csak ilyen haszontalan tagja lesz a méhesnek. Kivétel csak úgy van, ha a törzsnek oly öreg anyja van, mely már mérsékeltbben fiasít, ugy, hogy felszaporítja ugyan a népet, de nem annyira, hogy rajzásra gondoljon. Ily öreg anyás törzsek néha igen jól mézelnek, tanácsos azonban ősszel az öreg anyát fiatalokkal kicserélni. Vagy akkor, ha a méhészt mesterségesen gátolja meg a kései rajzást s így a meg nem osztott törzs jó erőben éri meg az ősz.

Amint tehát látjuk, az ősszel gyenge állapotban betelelt méhek erőtlenekek, mikor erőseknek kellene lenniük s erősek mikor arra szükség nincs, sőt káros.

Ellenben a kitűnő állapotban betelelt törzsek a kívánatos időben jó erősek s gyengék a korai rajzást követő időszakban, mikor épen ezen állapot kívánatos: részint, mert a nagy forróságot könnyebben türik így, részint, mert ezen időszakban a nagytömegű méh nem egyéb — hordás hiányában — mint egy csomó mézpusztító banda, részint és főleg, mert a nagy nép a forróságban káros rajzásra ösztönzi.

A méh természetesen lenéptelenedik őszre, a czéltudatos méhésztnek azonban mindent el kell követni ennek megakadályozására s ha ősszel nem egyesített, ugy még tavasszal sem szabad ettől visszariadni, ha gyenge törzsek találkoznak méhtelepén.

A méhészt törekvésének oda kell irányulnia, hogy a méhek a főhordásra teljes erőben legyenek, ennek a czéljának az elérésében jó szolgálatot tehet a tavaszi *spekulatív* etetés. Ennek azonban a kellő körültekintéssel kell történnie, mert különben lát élő fegyverként működnek. Azért ez részletes megvilágosítást kíván, miről alkalmilag máskor.

Mártonfalvi.

SZERKESZTOI POSTA.

Néző. Ha a beküldött tárczát szépen leírva, az illetőnek küldi el, igen meg lesz hatva. De lapunkban nem közölhető.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, nov. 9.

Buza októberre	—	—	—	—	—
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.59
Teugeri	—	—	—	—	5.03
Rozs ápr.	—	—	—	—	7.19
Zab ápr.	—	—	—	—	5.53
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 9.

Osztrák hitel	—	—	—	—	666.—
Magyar hitel	—	—	—	—	668.—
Allamvasut	—	—	—	—	666.—
Rimamurányi	—	—	—	—	485.50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	440.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. nov. 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	95.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	90.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,7%	—	—	—	—	99.50
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2,7%	—	—	—	—	98.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	96.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	91.25
Halméri jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.30
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	163.50
Tiszasszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	140.50
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	97.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	97.35
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	95.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	98.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	182.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	16.95
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	667.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	663.—
Párisi vista	—	—	—	—	95.85
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	19.21
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	117.60
London vista	—	—	—	—	240.60
20 márkás arany	—	—	—	—	23.54

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szigligeti- Színház.

Folyószám 27.

Idénybérlet 25 sz.

Nagyváradon, szombaton, 1900. nov. 10-én

A kis szökevény.

Kitűnő új operette.

S Z E M É L Y E K :

Lord Coodla	—	—	—	Bognár János
Lady Coodla	—	—	—	Erdei Berta
Stanley Eduard, unkaöccsük	—	—	—	Erdélyi Miklós
Stanley Dorottya, Eduard huga	—	—	—	Tóváry Anna
Gray Vinnifred, árvaleány	—	—	—	Forrai Ferike
Flipper, jockey	—	—	—	Bécezi Gyula
Bárlay Róbert, Eduard barátja	—	—	—	Deésy Alfréd
Polini, korzikai konzul	—	—	—	Madas Pista

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Tánlászék 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártaszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látások a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, nov. 11-én:

délután 3 órakor fél helyárrakkal

MÉLTÓSÁGOS CSIZMADIA.

Énekes bohózat.

este 7 órakor rendes helyárrakkal:

A csikós.

Énekes népszínmű 3 felv.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi október 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.							Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.							
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.			
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15		Kolozsvár ind.	5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08		
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28		Jegénye >	—	—	7 59	1 14	7 16	Debreczen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41		
Ujszász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56		B.-Hunyad >	6 40	8 37	1 44	7 54	12 20	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	7 29	1 —	4 58	—		
Szolnok >	9 07	11 31	4 56	9 27	11 19		Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.							
Szajol >	9 21	11 50	5 09	9 46	11 33		Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Sz. v. Sz. v. Gy. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.							
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Érmihályfalva ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	8 02	
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	5 11	Mező-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	Debreczen >	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01	
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	5 32	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	P.-Ladány érk.	—	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48	
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58	Várad-Velence >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.							
M.-Peterd >	—	3 —	—	1 —	—	6 15	Nagyvárad érk.	7 11	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	V. v. V. v.							
M.-Keresztes >	—	3 12	—	1 14	—	6 31	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	Debreczen i.	9 35	4 31	Nagy-Léta-	V. v. V. v.			
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	6 50	Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	Sáránd >	10 18	5 16	Vértés ind.	5 25	1 05		
Püspöki >	11 48	3 32	—	1 36	—	7 02	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	H.-Bagos >	10 28	5 26	M.-Pályi >	5 47	1 30		
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	—	7 16	Mező-keresztes >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	H.-Pályi >	10 45	5 48	H.-Pályi >	6 03	1 48		
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	B.-Ujfalu >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	M.-Pályi >	10 57	5 59	H.-Bagos >	6 18	2 05		
V.-Velence >	—	4 05	—	2 30	2 25	12 32	Sáp >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29		
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	12 45	Báránd >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	Vértés érk.	11 16	6 18	Debreczen é.	7 18	3 13		
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	P.-Ladány >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.							
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	Szolnok >	—	—	1 34	5 40	1 19	4 03	Sáránd ind.	10 33	5 26	Derecske ind.	6 00	1 49		
Rév >	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	2 10	Szajol >	—	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	Derecske érk.	10 42	5 45	Sáránd érk.	6 20	2 09	
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 52	4 16	3 49	Ujszász >	—	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39							
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Rákos >	—	—	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58							
Jegénye >	15	7 49	9 33	6 01	—	5 34	Budapest érk.	—	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38							
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 04				1 50	6 20	9 40	7 10	7 50							